

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

Bakalářská práce

Kooperativní učení v odborném vzdělávání

Izabela Bedlovičová

© 2015 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Kooperativní učení v odborném vzdělávání" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Jiřímu Votavovi, Ph.D. za odbornou pomoc na bakalářské práci.

Kooperativní učení v odborném vzdělávání

--

Cooperative learning in vocational education

Absrakt

Téma bakalářské práce je *Kooperativní učení v odborném vzdělávání*.

Cílem práce je vytvořit efektivní vzdělávací program, který bude prakticky aplikován na určitou cílovou skupinu a bude zaměřen na konkrétní obor vzdělávání.

Bakalářská práce je zaměřena na několik klíčových slov spojených s danou problematikou. Obsahuje dvě části, část teoretickou a praktickou. Teoretická část je zaměřena na vysvětlení a vytyčení základních pojmů spojených s termínem kooperativní učení, spolupráce, tým. V této části je také zaměření na vzdělávací program a jeho tvorbu.

Praktická část se zabývá tematikou vzdělávacího programu/akce. Je zde vysvětlen vzdělávací program a proveden návrh konkrétního vzdělávacího programu zaměřeného na určitý obor středního odborného učiliště.

Bakalářská práce je tedy zaměřena především na tvorbu návrhu vzdělávacího programu, stanovení cílové skupiny a profilu absolventa.

Absract

The subject matter is *Cooperative learning in vocational education*. The object of the work is creating an effective educational program, which will be practically applied to a specific audience and will focus on a specific field of education. Bachelor thesis is focused on a few key words associated with the topic. It contains two parts: theoretical and practical.

The theoretical part explains basic concepts, which are connected with keywords like cooperative learning, cooperation, team, teambuilding. In this part there is a focus on the educational program and the creation.

The practical part is about the educational program/ action and the draft of this program. Educational program focuses on the field of vocational school.

Bachelor thesis is focused primarily on product design curriculum, determining target groups and graduate profile.

Klíčová slova: kooperace, spolupráce, učební plán, profil absolventa, vzdělávací program, tým, teambuilding, zážitková metoda, skupina

Keywords: cooperation, teamwork, curriculum, graduate profile, educational program, team, teambuilding, experiential method, company

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Cíl a metodika	8
3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA	9
3.1 SPOLUPRÁCE	9
3.2 KOOPERACE.....	9
3.3 CÍLE KOOPERATIVNÍHO VYUČOVÁNÍ	11
3.4 SPOLUPRÁCE JAKO UČEBNÍ STRATEGIE	11
3.5 TÝM.....	13
3.6 PRACOVNÍ SKUPINA	14
3.7 TEAMBUILDING	15
3.8 KURIKULUM	17
3.8.1 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM	18
4. VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ.....	19
4.1 ANALÝZA ŠKOLY	20
4.2 CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVY V OBORU.....	22
4.3 UČEBNÍ PLÁN	24
4.4 PŘÍPRAVA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU	26
5. ZÁVĚR	35
6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	37
7. PŘÍLOHY	39

1. Úvod

Cílem bakalářské práce je aplikovat kooperativní učení. Poslední dobou se s tímto termínem velmi často setkáváme, ať už v běžné komunikaci, nebo odborné literatuře. Málokdo si ovšem dokáže představit, co však kooperativní učení nebo jen kooperace vůbec přesně znamená. Tímto jsem se zaměřila na zásadní témata a pojmy spojené s danou problematikou a pokusila jsem se je na co nejlepší úrovni prezentovat ve své teoretické části bakalářské práce.

Kooperativní učení a celkově kooperace, spolupráce, je velmi zajímavé téma, které není, dle mého názoru samozřejmostí a není jednoduché naučit se spolupráce.

Každý nedokáže pracovat v týmu nebo dvojici. Jsou tací jedinci, kteří pracují raději sami, práce ve skupině je omezuje a zdržuje. Na druhé straně někomu práce v týmu vyhovuje více, než pracovat na určitém úkolu jednotlivě. Tyto dvě odlišné skutečnosti budou v této práci pojaty způsobem zjištění, zda je kooperativní učení, kooperace a spolupráce aplikována v určitém studijním oboru a pokud ne, zda je tato možnost vůbec aplikovatelná.

2. Cíl a metodika

Cílem bakalářské práce je vytvořit vzdělávací program, jehož podstatou je kooperativní učení a který je určen pro konkrétní obor vzdělání a předmět.

Bakalářská práce je založena na teoretických poznacích, ve kterých se pokusím co nejlépe vysvětlit a prezentovat základní témata spojená s danou problematikou, a praktické části, která obsahuje návrh vzdělávacího programu pro zvolený obor.

V teoretické části jsou vysvětlena veškerá témata a základní klíčové body. Vše je detailně nastudováno z odborné literatury.

Praktická část je ztvárněna jako prostor pro kreativní tvoření. Znamená to, navrhnout efektivní vzdělávací program pro studenty středního odborného učiliště. Bude zapotřebí detailněji se seznámit se školou jako takovou, provést určitá šetření, abych si mohla utvořit vlastní a podrobnější obrázek o celém školském zařízení. Pomocí nastudování informací o středním odborném učilišti ze stránek školy a následnými rozhovory s mistrem odborného výcviku oboru obráběč kovů je tvorba konkrétního vzdělávacího programu o něco snazší. Mistr odborného výcviku mi poskytne cenné informace o oboru obráběč kovů, profilu absolventa a celkovém názoru na kooperativní učení v oboru.

Samotný vzdělávací program je zakončen jeho zhodnocením mistrem odborného výcviku a zamyšlením, zda program splňuje předem stanovené cíle a je plně efektivní.

Cílem praktické části bakalářské práce je navrhnout efektivní vzdělávací program pro studenty středního odborného učiliště, kteří studují obor obráběč kovů. Dále se pokusit program aplikovat na vybranou cílovou skupinu a následně vyvodit reálné závěry.

3. TEORETICKÁ VÝCHODISKA

V této kapitole, oblasti bakalářské práce budou prezentována hlavní témata dané problematiky. Kapitola bude zaměřena hlavně na vytyčení klíčových bodů, které se zadáním práce úzce souvisejí. Vše je čerpáno z odborné literatury.

3.1 SPOLUPRÁCE

Spolupráce je úsilí jednotlivců k dosažení předem stanoveného a společného cíle. Toto úsilí má systematický ráz a vede k integraci.

Integrace může mít podobu dvojího typu:

- **Součinnost** – je zadán úkol, na kterém účastníci (členové skupiny) pracují společně a současně. Odpovědnost je kladena na každého člena skupiny stejně.
- **Koordinace** – zadaný úkol je plněn postupně, nikoliv všemi členy, ale pouze jednotlivci. Úkol je dělen do několika částí, kdy lze k další části přistoupit pouze až po splnění části předchozí.

(Kasíková, 2007)

3.2 KOOPERACE

Kooperace je velmi složitý společenský jev, který je úzce spjatý s mnoha vědními disciplínami. Těmito disciplínami myslíme například politologii, historii, sociologii, ekonomické a právní vědy.

Kooperace je vymezována jako společná a návazná činnost uvnitř skupiny a navenek, jejíž podmínkou je akceptování společných cílů. (Kasíková, 2007)

Kooperaci lze rozdělit do několika hledisek, zde je shrnuto jedno z nich.

- **Kooperace jako etická norma.**
 - U všech etických systémů se setkáme s kooperací.
- **Kooperace jako sociální proces.**

- V sociálním procesu chápeme kooperaci jako STABILIZACI.
- **Kooperace jako instituční struktura.**
 - S kooperací jsme se setkali již v nejstarších úrovních (tlupy lovců), ale i v soudobé společnosti.

(Kasíková, 2007)

Kooperativní učení není totéž co skupinové učení. U skupinového učení nemůžeme předpokládat pozitivní efekt, kdežto kooperativní učení by pozitivní efekt přinášet mělo. Dle mého názoru se kooperativní učení chápe jako jakýsi druh *skupinového učení*, který s sebou ovšem nese vlastnost spolupráce a naučení se spolupracovat s druhými. Učení se komunikovat ve skupině, zvládat konflikty a dokázat si stanovit jasné body a hranice, kterých se všichni členové budou držet.

Plánování, realizace a hodnocení kooperativního učení se opírá o několik základních otázek:

- Jaké stanovíme cíle?
- Jakým způsobem vytvoříme a upravíme podmínky pro odpovědnost jednotlivců skupiny?
- Jakým způsobem a vůbec jaké kooperativní dovednosti budeme v průběhu vyučování hodnotit a sledovat?

(Kasíková, 2001)

František Znebežánek uvádí ve své knize *Mezi konfliktem a kooperací* několik pohledů na pojem kooperace. Cituje zde knihy Charona a Colemana. Charon uvádí kooperaci jako komunikaci mezi lidmi, vzájemné reakce jednoho na druhého a dosahování společných cílů. Kdežto Coleman předpokládá, že lidé realizují své zájmy a tím jsou na sobě vzájemně závislí. Zohledňuje zde značnou míru důvěry mezi účastníky, bez tohoto aspektu by kooperace nebyla možná.

(Znebežánek, 2013)

3.3 CÍLE KOOPERATIVNÍHO VYUČOVÁNÍ

Hlavním cílem je rozvoj osobnosti – psychogenní, sociogenní i biogenní rozvoj. Cíle jsou velmi důležité pro hodnocení účinnosti spolupráce.

Cíle jsou dosahovány dvěma způsoby:

- Učením ve skupině.
- Úkoly, které jsou ve skupině vypracovávány a splňovány.

Práci skupiny rozdělujeme do dvou úrovní:

- ÚKOLOVÉ
- SOCIO-EMOCIONÁLNÍ

ÚKOLOVÉ	SOCIOEMOCIONÁLNÍ
vlastní vyjádření k látce	senzitivita k druhým
pozorné naslouchání	osobnostní rozvoj
porozumění textu	uvědomování si slabosti a síly druhých
sledování vyučování	stimulace k další práci

(Kasíková, 2001)

3.4 SPOLUPRÁCE JAKO UČEBNÍ STRATEGIE

Někteří autoři zmiňují pojem učební strategie. Např. Kasíková uvádí učební strategii jako *kooperativní strategii*.

Kooperativní strategie

Kooperativní učení přispívá ke kvalitnější výuce i celkovému výkonu žáků. Žáci si lépe věci naučí a zapamatují.

Žáci používají lepší vyjadřování, lépe argumentují a jejich myšlenkové operace se velmi rozvíjejí.

Zlepšují se komunikační dovednosti s ostatními žáky i učitelem. Žák dokáže lépe zvládat případné neshody a spory s ostatními a dokáže lépe vyjádřit podporu a pomoc.

Kooperativní učení, pokud je prováděno efektivně, napomáhá dále k lepšímu postoji žáka ke škole a k učitelům.

Metody kooperativní skupinové činnosti

V průběhu vyučování se používají základní metody kooperace, níže jsou jednotlivě definovány a stručně popsány.

1. Diskuse

Může probíhat v menších skupinkách, i ve větších skupinách. Učitel do diskuse může i nemusí zasahovat. Cílem diskuse může být například zvýšení porozumění jeden druhému, respektování názorů druhých a sdílení zkušeností.

2. Řešení problému

Tato metoda je realizována nejčastěji v případě, že učitel stanoví určitý problém, úkol, a několik malých skupin tento úkol řeší. Na konci vznikne interpretace závěrů všech skupin a následně i možná kritika.

3. Práce na produktu

Je to téměř stejná metoda jako řešení problému, jen výsledkem vzniká určitý produkt. Všichni musí pracovat pilně a svědomitě, práce na produktu se odráží na všech členech týmu. Závěrem se porovnávají nejlepší produkty a může opět nastat kritika ostatních týmů. Mínusem této metody je především nemožná kontrola odpovědnosti každého člena týmu, zda všichni pilně individuálně přispívali.

4. Simulace

Žáci koukají na úkol, jako by to byl reálný skupinový život. Většinou reagují naprosto volně a přirozeně.

5. Rolové hry

Role se přidělují každému žákovi, nebo si je zvolí sám z určité nabídky či ze svého vlastního přesvědčení a uvážení. Role se stávají opravdovou tváří „herce“ a podle toho žáci jednají a chovají se.

Komu kooperativní učení vyhovuje?

Kooperativní učení vyhovuje jak učitelům, tak i žákům. Především těm, kteří chtějí zlepšit svůj výkon v oblasti učení, myšlení a motivace. Dále vyhovuje učitelům, kteří věří ve svou profesionalitu v oboru a následnému předávání vědomostí žákům, kteří postupem času sami zvládají různé úkoly. Kooperativní učení představuje pozitivum nejen pro žáky začínajícím se školní docházkou, ale také pro ty zkušenější, středoškoláky, vysokoškoláky, ale i dospělé vzdělávající se při své profesi.

3.5 TÝM

Tým je určitý typ práce a spolupráce, jenž je charakterizován několika základními rysy:

- Počet členů v týmu bývá okolo sedmi.
- Jsou zadána pravidla, která respektují a tolerují všichni účastníci týmu.
- Uvnitř týmu probíhá otevřená a efektivní komunikace. Konflikty nabývají účelných řešení.
- Členové jsou si rovni, všichni mají stejné postavení.

Tým je jasně definovaný celek spolupracujících lidí s časově omezeným cílem, jasnými pravidly a rolemi a s charakteristickým procesem práce. (Mohauptová, 2009)

Tým je určitý druh skupiny, jen má jiné zaměření. Pracovní tým uznává určité hodnoty, podle kterých se drží. Předpokládá, že každý člen týmu ovlivňuje práci druhého člena týmu svou prací a tak se vytváří klima. Týmové normy jsou postaveny na zadaném úkolu a jeho zvládnutí, na činnostech, které vedou k efektivitě práce a zohledňují také sankce pro takové aktivity, které efektivitu snižují. (Hayes, 2005)

Hayes ve své knize *Psychologie týmové práce* uvádí několik bodů, které určují dobrý a kvalitní tým. Známkou dobrého týmu je například pozitivní interakce s ostatními týmy, jejich členy, dále vytváří pozitivní a správná přesvědčení a předpoklady a v neposlední řadě v dobrém týmu probíhá správná komunikace, každý se vyjadřuje jasně a věcně.

3.6 PRACOVNÍ SKUPINA

Pracovní skupiny jsou všechny skupiny, které spolu určitým způsobem pracují a nesplňují podmínky týmu. Pracovní skupina se týmem stát může, ale nikdy nemusí.

Je různé rozlišování pojmu tým a pracovní skupina. Mezi nejběžnější rozlišování týmu a pracovní skupiny spadá rozlišení podle časového omezení úkolu.

Pracovní skupinu tvoří skupina lidí, jež je spojena do pracovního celku. Členové jsou na sobě závislí cílem práce a pracovní hierarchií.

PRACOVNÍ METODY

Nejúčinnější pracovní metodou je sama *práce*. Lze ji chápat jako metodu vzdělávací, ale i výchovnou. Práce není však jen metoda, je to i velmi významný cíl výchovy.

S prací jako pracovní metodou se lze setkat v různých předmětech, např. v biologii, chemii, fyzice, ale i v technických předmětech.

Do školních pracovních projevů se zařazují:

- Laboratorní práce žáků,
- veřejně prospěšné práce žáků,
- dílenské práce, pěstitelské a chovatelské,
- práce organizační, plánování, kontrolování, výchovné práce, vědeckovýzkumné.

(Mojžišek, 1988)

Jelikož praktická část bakalářské práce je zaměřena na technický obor a oblast a celý návrh vzdělávacího programu směřuje do technických dílen, další odstavec bude zaměřen na rozdělení pracovních metod praktické práce v dílnách.

Tato zmíněná metoda je chápána jako práce s materiály, zvláště se dřevem a kovem. Používá se při výrobě různých pomůcek, strojů, nástrojů a např. modelů. Žák se musí naučit vše o materiálech, jejich vlastnostech, o opracování materiálů, povrchové úpravě, o jejich konstrukci a funkci. Spolu s tím se učí pracovním postupům, technologickým dovednostem a návykům kulturní práce.

Nejčastěji se v této hodině žáci učí správným pracovním postupům a realizaci práce. Vyučovací jednotka je realizována ve speciální pracovně, dílně, kde se místo lavic nacházejí pracovní stoly, hoblice, montážní stoly, skříně na nástroje apod. Žáci i učitelé se zde volně pohybují, přinášejí si různé pomůcky a sledují práci ostatních. Učitel provádí hodnocení vždy na místě u žáka. Sleduje práci všech účastníků, poskytuje rady a průběžně kontroluje.

ZÁŽITKOVÁ METODA

Je to metoda, jak se učit z akce, zážitku, získat veškeré poznatky, které potřebuji a jak nejlépe využít vlastní zkušenosti. Metoda je založena na skupinovém učení. Jednotlivci takto získávají různé názory a úhly pohledu na zážitek a tím se společně učí. Tato metoda se nejvíce využívá při budování týmů a rozvoji spolupráce.

Základní principy zážitkové metody:

- Prožít souvislosti akce – nejefektivněji se tak zážitek učíme. Osobně prožíváme určitou skutečnost a akci a tím si vše pevně osvojujeme a ukládáme do paměti.
- Princip zpětné vazby – nelze hovořit o situacích, které již proběhli, nebo uvažovat pouze hypoteticky. Pokud spolu někdo prožije určitou situaci, může o tom dále hovořit a popřípadě se učit. Princip zpětné vazby je v zážitkové metodě velmi důležitý.

3.7 TEAMBUILDING

V původním významu se teambuilding zabýval budováním týmu. Byl zaměřen spíše na rozvoj spolupráce a zvládání náročných situací. Dále nechyběla efektivní

komunikace a práce, plánování změn a uvědomování si fungování skupiny a celkovým zvyšováním její efektivity.

V dnešní době se teambuilding chápe jako jakákoli skupinová aktivita, např. narozeninová party, outdoorový kurz.

Kritéria týmové práce:

- Pracovní závislost skupiny.
- Předem stanovené cíle.
- Závislost týmu na okolí.
- Závislost týmu na obvyklé náplni práce.

Pracovní závislost skupiny

Vysoká - Pracovníci jsou závislí na výsledcích. Společně se soustředí na jednotlivé úkoly a následně je vypracovávají. Výsledek je za společnou práci, nelze rozdělit jednotlivě.

Střední – Pracovníci skupiny jsou závislí na práci a následných výsledcích jiných členů skupiny.

Malá – Pracovníci si navzájem vypomáhají s informacemi a jeden od druhého čerpají. Úkoly vykonávají jednotlivě, bez jakékoliv závislosti na ostatních.

Žádná – Pracovníci se soustředí na své vlastní úkoly a práce jiných členů skupiny je nezajímá, nevědí, na čem pracují ostatní. Práce jednotlivců je na sobě nezávislá.

Předem stanovené cíle

Skupina musí mít předem stanovený a dlouhodobý cíl, plánuje si úkoly a strategie. Pracovníci si uvědomují, že mají cíle individuálně stanovené na jednotlivce. Takto to funguje i s úkoly.

Závislost týmu na okolí

- **Žádná** – skupina se chová jako samostatný celek. Má svá jasná pravidla a informační systém.

- **Malá** – například projektový tým – část skupiny, která není pracovně závislá, ale podílí se na celkovém výsledku. Je možné je však odměňovat za celkový výsledek.
- **Střední** – samostatná jednotka, je součástí práce celé firmy. Pracovníci jsou závislí na práci jiných týmů, navenek však vystupují jako jednotlivci.
- **Vysoká** – například projektový manažeři – Jsou odpovědní za výsledky celého týmu. Cíle, metody a veškeré zdroje jsou pro všechny stejné.

Závislost týmu na obvyklé náplni práce

- **Vysoká** – náplň práce je celková práce pracovníků v týmu.
- **Střední** – část práce pracovníků je týmová práce, část tvoří individuální.
- **Malá** – práce v týmu je spíše minimální.
- **Žádná** – pracovníci jsou zaměřeni individuálně, není žádná spolupráce s dalšími členy týmu.

(Mohauptová, 2009)

3.8 KURIKULUM

Pojem *kurikulum* se používal již v době za J. A. Komenského, potom ale takřka vymizel. Další zmínky o pojmu se objevily ve 20. století v rámci pedagogické terminologie.

Pod pojmem kurikulum se rozumí:

- 1. vzdělávací program, projekt, plán
- 2. průběh studia a jeho obsah
- 3. obsah veškeré zkušenosti, kterou žáci získávají ve škole a v činnostech ke škole se vztahujících, její plánování a hodnocení

(Průcha, 2003)

Dle Skalkové (1999) pojem kurikulum znamená celek učebního plánu, odborná příprava učitelů, vhodně zvolené pomůcky a prostředky, souhrn zkušeností, které žáci získávají.

Průcha (1997) uvádí kurikulum a jeho základní význam ve třech oblastech:

- Vzdělávací program, projekt.
- Průběh studia.
- Veškerá zkušenost žáků, kterou získávají ve škole.

3.8.1 VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

Vzdělávací program můžeme chápat jako určitý projekt, který je zaměřen především na doplnění výkonnostní mezery u jednotlivce, nebo skupiny osob. Celý proces je zaměřen na výuku. Za účelem kvalitního a efektivního vzdělávacího programu se vzniklý projekt neustále ověřuje v praxi (pilotní verze, definitivní verze, verze k realizaci). Pokud se v této fázi naleznou chyby nebo nejasnosti, projekt se dále vylepšuje, aby byl zcela funkční.

Vzdělávací program je záležitost nevratná, tudíž pokud je vytvořen nekvalitně a chybně, je to velmi nezodpovědné vůči cílové skupině.

Tvorba vzdělávacího programu zahrnuje několik předem stanovených kroků. Není však možné navrhnout jeden vzdělávací program pro více škol nebo institucí. Každá škola musí mít svůj vlastní, specificky vytvořený a prověřený praxí.

Existuje mnoho názorů na již zmíněnou tvorbu, avšak ve výsledku se každý z nich téměř shoduje, liší se pouze například v uspořádání kroků, jak jdou po sobě.

Dle Michaely Prášilové v knize *Tvorba vzdělávacího programu* existují dvě verze tvorby.

PRVNÍ VERZE

1. Vzdělávací potřeby a jejich zjišťování, informace o osobách, které jsou ve spojitosti se vzdělávacími potřebami,
2. cíl – konkrétní výstup,
3. zpracování tohoto cíle ve správném časovém harmonogramu,
4. zdůraznění učiva, které je v dané situaci vhodné, doplnění o různé pomůcky, materiály atd.,
5. postupy a nástroje k dosažení předem stanovených cílů, ověření.

DRUHÁ VERZE

Druhá verze je naprosto totožná, pouze je krok 4 zaměněn za krok 5. Vysvětlením této verze tvorby vzdělávacího programu je, že by postupy a nástroje ověřovaly více celkový obsah výuky než jednoznačný výsledek žáka.

Dle Czyže je v knize *Kvalita ve vzdělávání – postřehy z praxe* uváděn vzdělávací program, nebo akce, v několika zásadních krocích. Autor zde formuloval vzdělávací program jako cyklus o několika po sobě jdoucích stupních. Začíná analýzou, zjištěním vzdělávacích potřeb, dále pokračuje fáze plánování, poté je realizace již vlastního vzdělávacího procesu, akce. Celý cyklus je zakončen celkovým zhodnocením vzdělávacího procesu a vyhodnocením výsledků.

(Czyž, 2014)

Prášilová například uvádí vzdělávací program jako oblast, která musí splňovat několik základních kritérií:

- Analýza vzdělávacích potřeb.
- Analýza cílové skupiny.
- Stanovení základních a důležitých cílů.
- Zaměření na učební plány a osnovy.
- Metody vzdělávání.
- Požadavky na vyučující.
- Metody hodnocení.
- Celkový výsledek vzdělávací akce.

(Prášilová, 2006)

4. VLASTNÍ ZPRACOVÁNÍ

Cílem praktické části bakalářské práce bude vytvoření nástinu efektivního vzdělávacího programu, který bude zaměřen na oblast kooperativního zapojení studentů do výuky.

Vzdělávací program bude zaměřen na studenty středního odborného učiliště, konkrétně na obor obráběč kovů.

O oboru obráběč kovů jsem byla informována od mistra odborného výcviku, který mi poskytl důležité informace z oblasti profilu absolventa, charakteristiky oboru/vzdělání a učebního plánu. Vše probíhalo formou rozhovorů, dále komunikací přes sociální sítě a telefonicky.

Tento obor jsem si zvolila, jelikož mě zaujalo jeho zaměření a následně kvůli ochotě spolupráce s mistrem odborného výcviku panem Nadbržezným.

Pan Nadbržezný mi vždy vstřícně poskytl potřebné informace a odpovídal na mé otázky. Mezi nejdůležitější otázky patřily např., jestli žáci aktivně v hodinách spolupracují, zda jsou rozdělováni do různých skupinek a řeší zadané úkoly společně apod. Zda je spolupráce ve výuce aplikována pravidelně, pokud není, jestli je možnost tuto skutečnost změnit.

4.1 ANALÝZA ŠKOLY

Před zahájením návrhu školního vzdělávacího programu, je potřeba zjistit informace o škole, jejím průběhu, podmínkách, vyučovacím procesu, silných a slabých stránkách a podobně. Pro tato zjištění použijeme několik nástrojů a metod.

SWOT ANALÝZA ŠKOLY

Patří mezi nejčastěji používanou analýzu. Název tvoří zkratky čtyř anglických slov – strengths, weakness, opportunities, threats (silné stránky, slabé stránky, příležitosti a hrozby).

Silné a slabé stránky znázorňují vnitřní prostředí školy. Lze sem zařadit položky, které můžeme nějakým způsobem změnit, ovlivnit.

Vnější prostředí charakterizují příležitosti a hrozby. Jsou to situace a stavy, které nás obklopují, nemůžeme se přímo podílet na jejich změně, ani je nijak ovlivnit. Nicméně je pro nás velmi důležité tyto vnější činitele důkladně prozkoumat a poznat a snažit se alespoň o částečnou změnu.

Analýza nás vede k aktivní spolupráci, diskuzi s ostatními, umění poznat ostatní lidi a porozumět jim.

V předchozích odstavcích je pouze teoreticky uvedeno a vysvětleno, co swot analýza je. Následující obsah je zaměřen na konkrétní swot analýzu středního odborného

učiliště a školy. Swot analýza je sestavena a realizována dle prostudovaných informací obsahující webové stránky školy. Dalším způsobem, dle kterého vznikla tabulka swot analýzy, bylo probrání kladných a záporných stránek školy s mistrem odborného výcviku, který je zde zaměstnán několik let a má na celkovou situaci svůj názor, který je samozřejmě podložený jeho zkušenostmi.

Tudíž celá swot analýza je sestavena na základě spolupráce s mistrem odborného výcviku, společným prokonzultováním situace a shodnutím na následné prezentaci výsledků. Dále jsou informace čerpány z dokumentů školy.

Následně jsem vyvodila tato fakta.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
pestrá nabídka volitelných předmětů a kroužků	neschopnost pedagogů řešit výchovné problémy
rodinné prostředí školy	neochota pedagogů vést zájmové kroužky
moderní pomůcky, nové vybavení	
stipendijní program	
zabezpečené stravování žáků	
<i>Domov mládeže</i>	
letní i zimní výcvikové kurzy	
vzdělávání dospělých	

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
finanční příspěvky	úbytek žáků vzhledem k oboru studia
konání soutěží pro studenty (mnoho z nich postupy do finále a výhry)	malý počet studentů, tudíž sjednocení tříd
	školská zařízení s lukrativnějším zaměřením

Z tabulky swot analýzy je zřejmé, že střední odborná škola a učiliště má velkou škálu silných stránek. Nejdůležitější je, že poskytuje mnoho zájmových kroužků a volnočasových aktivit. Dále také zábavných záležitostí v rámci vyučování, což je například množství kurzů a výletů. Žáci mají možnost využívat stipendijní program a mají zabezpečeno vše okolo stravy a ubytování, pokud je tomu třeba. Značná část pedagogů odmítá vedení různých zájmových kroužků, ať už jde o sportovní přípravu, gymnastiku, nebo technické předměty. Tím se značně omezuje možnost využití volnočasových aktivit školy a také velkou ztrátu pro žáky.

Střední odborná škola a učiliště má bohužel velmi málo žáků, tudíž obrovskou hrozbou je zde sjednocování tříd, aby byla naplněna požadovaná kapacita. To by však znamenalo spíše negativní dopad na žáky. Neměli by možnost koncentrace na vyučování a na svůj probíraný předmět a témata. Sjednocování tříd může mít ale také pozitivní charakter, nebo alespoň náznak. Pokud by k tomuto východisku došlo, žáci by více spolupracovali a drželi více pospolu. Například starší studenti by pomáhali mladším apod. Mohlo by zde nastat četnější rozdělování do skupinek a práce s nimi. Žáci by poznávali jeden druhého, vytvářeli si vlastní názory a naučili by se vzájemnému porozumění a správným komunikačním dovednostem.

Velkou hrozbou je v tomto případě úbytek žáků v daném oboru. Jelikož se na školu, jak je popsáno výše, hlásí čím dál méně žáků, hrozí uzavření některých oborů. Byla by to ovšem velká škoda, jelikož se v blízkosti školy žádná jiná s podobným oborem nevyskytuje. Tenhle fakt je ovšem velmi pozitivní a škola na něm může stavět.

Nejlepším možným řešením by bylo zamezit rozrůstání slabostí školy a různých ohrožení v její existenci. Učitelé by měli být více profesionální a pokusit se udělat žákům ze školy prostředí, které jim je na nejvyšší úrovni příjemné a kam chodí rádi.

4.2 CHARAKTERISTIKA PŘÍPRAVY V OBORU

Obor obráběč kovů je vhodný pro technicky nadané žáky. Žáci musejí být manuálně zruční, precizní, přesní, představivostí prostorovou i konstrukční. Měli by mít vztah k materiálům, zejména kovovým, ale i nekovovým (např. plastům). Žáci se naučí zacházet a pracovat s obráběcími stroji. Nastavovat, udržovat a obsluhovat je.

V tomto oboru se bude nejvíce prohlubovat a rozvíjet předmět fyzika a praktické činnosti.

UPLATNĚNÍ ABSOLVENTŮ V OBORU

Absolventi se uplatní zejména ve firmách, jejichž činností je obrábění materiálů. Absolventi jsou kvalifikovaní pracovníci, kteří umí pracovat s obráběcími stroji, seřizovat je, provádí práce spojené s touto činností (vrtání, frézování, řezání závitů, hoblování apod.).

Po úspěšném zakončení studia mohou absolventi pokračovat ve studiu dále, a to ve strojírenském oboru nebo v oboru podnikání. Zde musí složit maturitní zkoušku.

MOŽNÁ NAVAZUJÍCÍ POVOLÁNÍ

- Brusič kovů,
- frézař,
- pomocný pracovník obrábění kovů,
- řidič lokomotivy,
- vrtář,
- soustružník kovů,
- výrobce kovových forem.

Mě osobně velmi zaujalo povolání výrobce kovových forem. Na tuto oblast povolání se dále bude zaměřovat konkrétní vzdělávací program.

V následujícím odstavci bude krátce vysvětleno povolání výrobce kovových forem.

Výrobce kovových forem vyrábí kovové a sklářské formy a provádí následné broušení a leštění veškerých stop po všech nástrojích. Toto povolání však nemůže vykonávat každý, jsou zde určitá omezení zdravotního rázu. Povolání nemohou vykonávat lidé, kteří trpí chladovými alergiemi, mají problémy s koordinací pohybu a jemnou motorikou, jsou přecitlivělí na chemické látky a například se u nich mohou vyskytovat kolapsové a záchvatovité stavy.

KOMPETENCE ABSOLVENTA

Klíčové kompetence:

- Pozitivní vztah k učivu a dalšímu vzdělávání ve svém oboru,
- využívání různých informačních zdrojů,
- efektivně vyhledávat, třídit a zpracovávat informace,
- mít smysl pro týmovou práci a dokázat navrhovat různá řešení úkolů,
- verbálně i písemně formulovat své myšlenky, a to smysluplně,
- dosáhnout jazykové způsobilosti verbální i písemné, a to alespoň v jednom cizím jazyce,
- být pozitivní v přijímání kritik i rad o ostatních,
- mít reálnou představu o svých platových podmínkách ve svém oboru,
- a další klíčové kompetence.

Odborné kompetence:

- Zvládat přípravu a organizaci svého pracoviště,
- aktivně používat odbornou terminologii,
- vhodně připravit a organizovat své pracoviště,
- připravit materiál, proměřit polotovary, rýsovat, vyměřit,
- řídit proces obrábění a obráběcích strojů,
- kontrolovat rozměry, tvar obráběných součástí,
- a další odborné kompetence.

Seznam kompetencí je formulován dle rozhovoru s mistrem odborného výcviku a nastudováním webových stránek školy. Některé kompetence jsou přímo citovány z webových stránek školy.

(<http://www.infoabsolvent.cz/Obory/ProfilAbsolventa/2356H01/Obrabec-kovu>)

4.3 UČEBNÍ PLÁN

Délka vzdělávání je 3 roky. Forma vzdělávání denní.

Zde je prezentován učební plán oboru *obráběč kovů*. Učební plán je citován přímo ze stránek školy. Na základě tohoto bude následně vytvořen návrh konkrétního učební plánu, který poslouží pro účely bakalářské práce.

Vzdělávací oblasti a obsahové okruhy	Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání	
	týdenních	celkový
Jazykové vzdělávání		
- český jazyk	3	96
- cizí jazyk	6	192
Společenskovědní vzdělávání	3	96
Přírodovědné vzdělávání	4	128
Matematické vzdělávání	5	160
Estetické vzdělávání	2	64
Vzdělávání pro zdraví	3	96
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	4	128
Ekonomické vzdělávání	2	64
Strojní součásti	8	256
Strojní obrábění	40	1 280
Disponibilní hodiny	16	512
Celkem	96	3 072

Pramen: <http://www.infoabsolvent.cz/Obory/UcebniPlan/2356H01/Obrabec-kovu>

Disponibilní hodiny jsou hodiny, ve kterých se probírají průřezová témata, zaměřuje se zde na prohlubování jednotlivých vzdělávacích oblastí a okruhů, například výuka cizího jazyka.

Přírodovědné předměty jsou rozděleny do všech tří ročníků, daný ročník je vždy zaměřen na určitý přírodovědný předmět. V 1. a 2. ročníku je tento předmět

vyučován jako fyzika. Ve 3. ročníku je předmět vyučován jako chemie a ekologie, která se vyučuje pouze 0,5h/týdně.

Tělesná výchova musí být obsažena v každém ročníku a nesmí klesnout pod 2 vyučovací hodiny týdně. V průběhu odborného výcviku je nutností zařazovat vhodné pohybové aktivity pro žáky. Tím se rozumí například i vhodné relaxační prvky a uvolňovací části tělesné výchovy.

V tabulce je zřejmé, že praktické činnosti zaujímají nejvíce hodin týdně. Převážně hlavní obor, obráběč kovů, tudíž předmět obrábění, je brán velmi detailně a soustředí se na něj nejvíce hodin týdně. Minimální rozsah praktických činností je 35 týdenních hodin za celou dobu vzdělávání.

Žáci se v tomto oboru soustřeďují na dvě vzdělávací oblasti. Ty jsou definovány jako teoretické vyučování a odborný výcvik. Teoretické vyučování se s odborným výcvikem střídá v pravidelných týdenních cyklech. Teoretické vyučování je zaměřeno na vzdělávání v teoretických předmětech, ale i odborných. V tomto druhu vzdělávání žáci získávají důležité znalosti a vědomosti, které budou následně potřebovat v praktickém životě. V odborném výcviku dále aplikují své nabyté vědomosti a znalosti do praxe. Praxí se rozumí například strojní třískové obrábění kovových i nekovových součástí, a to na základě znalostí o obráběném materiálu a celého postupu, dále postupy geometrických vyměřování a vyřezávání součástek, obsluhování strojů na obrábění apod.

Součástí výuky a vzdělávání na středním odborném učilišti a škole jsou dva kurzy. V 1. ročníku žáci absolvují lyžařský kurz a ve 2. ročníku kurz sportovní. 3. ročník je následně zakončen závěrečnou zkouškou.

4.4PŘÍPRAVA VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Předchozí kapitola byla zaměřena na konkrétní učební plán střední odborné školy. Tato kapitola bude obsahovat návrh vzdělávacího programu, který je zaměřený na několik základních kritérií.

V první řadě je třeba zodpovědět na otázku, v jakém předmětu se bude kooperativní učení aplikovat? Kooperativní učení a celá výuka je zakončena určitým druhem soutěži na výrobě zadaného předmětu. Učební plán bude zaměřen na předmět strojní

obrábění. V tomto předmětu se žáci učí správné metody obrábění kovů a dále práci se všemi materiály. Také je zde zaměření na výrobu kovových a sklářských forem, které se učí navrhovat a následně realizovat.

Jelikož je celý vzdělávací program zaměřen na spolupráci studentů, bude to samozřejmě klíčovým bodem.

Nejdůležitější je však zdůraznit, že návrh vzdělávacího programu bude propojovat dva odlišné předměty, které na sebe budou navazovat. Spojitost bude mezi předmětem strojní obrábění a odborným výcvikem, který bude sloužit k procvičování a praktické činnosti.

Cílem odborného výcviku by bylo rozdělení žáků do skupinek po třech až čtyřech účastnících. Dále by byly postupně zadávány úkoly, které by museli ve skupinkách vypracovat. Úkoly by byly zaměřeny na strojní obrábění.

Vše by samozřejmě probíhalo v technických dílnách. Žáci budou mít stejné podmínky, stejné časové rozmezí i možnosti.

Zadané úkoly budou například: ve skupince sestrojít a vyrobit nový šroub, posuvová kola nebo kola ozubená.

ANALÝZA VZDĚLÁVACÍCH POTŘEB STUDENTŮ

Vzdělávací potřeby jsou definovány jako potřeby sociální vzhledem ke vzdělávání. Je velmi důležité tyto potřeby znát a respektovat je. Můžou to být například přání a obavy ve vzdělávání, různá očekávání od účastníků vzdělávací akce.

Tento krok se zaměřuje na získávání důležitých dat a následný rozbor a vyhodnocení získaných informací.

Analýza potřeb se zaměřuje na definici rozdílů, co lidé mohou dělat a co znají a tím, co by měli dělat, měli být schopni dělat, a znát. Je to proces získávání informací a následného rozboru, který vede k určení parametrů vzdělávání.

Analýza vzdělávacích potřeb je velmi důležitým bodem ve vzdělávacím procesu.

Dobře provedená analýza vzdělávacích potřeb přináší mnoho pozitivních aspektů. Například lze lépe odhadnout potřeby jednotlivců, kolektivu a skupin v oblasti vzdělávání, vymežit cílové skupiny, kterých se týká celý proces vzdělávání. Dále lze lépe navrhnout obsah vzdělávání, metody a formy. Je také možnost odhadnout efektivitu vzdělávacího procesu a celkové možné finanční náklady. (Czyż, 2014)

NÁVRH VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Název musí být jasný, výstižný a dobře zapamatovatelný. V tomto případě, vzhledem na obor studia a oblast realizování vzdělávacího programu, nese název *Kovová i nekovová výroba*.

Jedná se o vzdělávací program, který by proběhl na území školského zařízení, a jeho cílem by byla týmová práce studentů oboru obráběč kovů.

Celý program by byl stavěn na předmětech strojní obrábění a odborný výcvik.

Předmět strojní obrábění bude probíhat formou vyučování a osvojování si nových znalostí.

Odborný výcvik by probíhal v dílnách, kde budou studenti pracovat v malých skupinkách, v každé skupině budou tři až čtyři členové.

Návrh na vzdělávací program by byl především stavěn na sjednocení těchto dvou předmětů, které budou obsaženy v učebním plánu a kde budou žáci aktivně spolupracovat.

V teoretické části by se studenti seznámili se základními technikami obrábění kovů, dále s informacemi o kovových i nekovových materiálech, o postupech vyřezávání, broušení, výrobě kovových a sklářských forem apod. Celá teoretická část by zabrala čtyři vyučovací hodiny, které by probíhali od pondělí do čtvrtka. Následně by po teoretické části nastaly praktické hodiny, kde si žáci získanou teorii a své nabyté vědomosti vyzkouší vlastnoručně a osobně. Sestrojovali by jednoduché předměty, jako jednoduché šrouby, kola, tyče, trubky a matice. Na zadaných úkolech by žáci spolupracovali ve předem rozdělených skupinkách. Vždy mezi třemi až čtyřmi účastníky. Společně si budou pomáhat v nesnázích, jeden druhému poskytovat radu a podporu. Odborný výcvik bude veden taktéž od pondělí do čtvrtka, avšak s jinou časovou dotací. Je zapotřebí více času a prostoru pro praktickou činnost. Konkrétní časové rozvržení bude zapsáno v učebním plánu.

V pátek následujícího dne proběhne na území školy soutěž. Ve stejných skupinkách studenti dostanou zadaný úkol, na kterém musí pracovat a správně ho splnit. Všechny skupinky dostanou stejné zadání, stejné časové rozmezí a všichni budou mít naprosto stejné podmínky. Úkol by byl realizován ve školském zařízení, a to v technické dílně. Zde by měli žáci k dispozici jakékoliv pomůcky potřebné k práci a úspěšnému praktickému provedení zadaného úkolu.

Vzdělávací akce, soutěž, by se vztahovala na oblast zaměření obráběč kovů, konkrétně na jednu z možností budoucího uplatnění absolventů a jejich povolání. Povolání se nazývá *výrobce kovových forem* a také praktický úkol by byl na tuto oblast zaměřen.

Úkol bude spočívat v tom, že žáci ve skupinkách navrhnou a následně zrealizují kovovou formu dle daných kritérií. Očekává se, že každý tým bude jinak kreativní, použije jiné doplňkové faktory, barvy a provedení. Na závěr akce proběhne prezentace výrobků. Všechny týmy představí své výtvary, stručně vysvětlí, k čemu předmět slouží, kde bude jeho největší možné uplatnění a proč zrovna vytvořily takovýto výrobek. Jaká byla dostupnost materiálů apod.? Nebo pokud se s tím již ve své praxi setkali? Například na odborném výcviku a podobně.

V průběhu celé vzdělávací akce by byl v technické dílně veden odborný dozor a dohled mistra odborného výcviku. Tímto opatřením bude zamezeno například vzniklým poškozením materiálu, nebo snad i zraněním. Samozřejmě je třeba dbát obezřetnosti a snažit se nikomu neublížit, to však žáci ovládají z odborného výcviku.

CÍLE VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

Cíle jsou většinou stanoveny na základě analýzy vzdělávacích potřeb. Cíle nám určují, co bude účastník po skončení vzdělávacího programu znát, co bude umět, čemu porozuměl a co bude schopen aplikovat do praxe.

V následujícím textu jsou sestaveny cíle konkrétního vzdělávacího programu, jeho návrhu.

ODBORNÉ CÍLE

Na konci výuky budou žáci schopni navrhovat a zrealizovat kovové a sklářské formy. Žáci budou ovládat správné systémy a postupy celého procesu obrábění kovů. Žáci budou schopni sestavit předměty dle zadaných úkolů a požadavků, jako např. šrouby, matice, vrty, ozubená kola, tyče a trubky.

CÍLE V SOUVISLOSTI S KOOPERACÍ

Žáci budou, po skončení vzdělávacího programu, schopni pracovat v týmech, jeden druhého podporovat a vzájemně si poskytovat užitečné rady a pomoc. Budou pracovat s respektem a úctou k dalším účastníkům.

Žáci se naučí efektivně využívat časových možností a dokáží kvalitně pracovat s časem. Budou schopni dodržovat veškeré časové rozmezí úkolu a dokáží si práci naplánovat tak, aby vše ladilo s časovými možnostmi. Naučí se přijímat kritiku, ale i vyjadřovat pochvalu svým spoluúčastníkům a účastníkům dalších týmů. V neposlední řadě budou schopni asertivity a efektivní komunikace v týmech, skupinách.

Vzdělávací cíle jsou takto sestaveny na předpokladu, že žáci dobře znají veškeré postupy, které jsou ke vzdělávací akci zapotřebí.

CÍLE AKCE

Cílem této akce bude především motivace účastníků. Studenti si osvojí základní teoretické poznatky z oboru, které se naučí dále aplikovat do praxe. Osvojí si základní techniky výroby kovových forem, práci s kovovým i nekovovým materiálem a sklem. Naučí se lépe komunikovat ve skupině, týmu, zvládat krizové situace, nepochopení jeden druhému. Naučí se respektovat práci druhých, ale především také svou.

CÍLOVÁ SKUPINA, PROFIL ABSOLVENTA

Charakteristika cílové skupiny je jedna z nejdůležitějších oblastí tvorby vzdělávacího programu.

Profil absolventa je velmi důležitý pro zjišťování a následné hodnocení vzdělávacího programu a jeho kvality. Přesně popisuje, co účastník zná a co umí.

Návrh vzdělávacího programu je zaměřen na žáky středního odborného učiliště Dubí, konkrétně na obor obráběč kovů. Cílovou skupinou zde budou žáci druhého ročníku středního odborného učiliště.

Po ukončení vzdělávací akce budou žáci schopni spolupracovat jak jednotlivě, tak i ve skupině a řešit různé zadané úkoly. Dokáží se orientovat v oblasti výroby kovových forem a takovéto předměty budou schopni sami vytvořit.

UČEBNÍ PLÁN NÁVRHU VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU

V této oblasti bakalářské práce bude popsáno, jak by celá výuka probíhala a na jakých úkolech by žáci pracovali.

Učební plán znamená spojení teoretických informací a plánů s časovým rozvržením a celkovým uskutečněním. Zapadá sem i rozvržení hodin vzdělávacího programu a časový rozsah.

Nejdůležitější je však popsat, jak by probíhala výuka. Vyučování by bylo uspořádáno do čtyř vyučovacích hodin, které by se zaměřovaly na teoretické poznatky a nové informace. Žáci by si zde osvojili různé postupy práce, seznámili by se s technickými předměty a jejich využitím. Celá tematika oblasti strojního obrábění by byla přiblížena na základě teorie. Následně by navazoval předmět odborný výcvik, který by probíhal v technických dílnách na území školy. Žáci by zde aplikovali nabyté vědomosti do praktického ztvárnění. Byly by zde zadávány úkoly, na kterých by žáci skupinově spolupracovali. Vždy to, co by bylo v dané teoretické hodině probráno, by se následně aplikovalo do praxe.

Zde je tabulka, která přibližuje výuku. Výuka bude zaměřena na předměty popsané v tabulce. Předměty na sebe budou navazovat.

STROJNÍ OBRÁBĚNÍ	ODBORNÝ VÝCVIK
Seznámení s materiály (plast, kov, ocel, hliník). Obrábění a vyřezávání kovů, postupy a systémy.	Aplikace obrábění a vyřezávání. Úkol: zhotovení alespoň jednoho šroubu z kovu dle zadaných kritérií.

Délka: minut	Délka: 6 hodin
Seznámení s materiály (dural, barevné kovy). Frézování a broušení kovů. Délka: 45 minut	Broušení nástrojů (pily, řetěze a nože). Délka: 5 hodin
Vrtání a zarovnávání hřídel. Výroba ozubených kol. Délka: 45 minut	Aplikace teorie a zadán úkol: vyrobit alespoň jednu hřídel nebo alespoň jedno ozubené kolo dle zadaných parametrů. Délka: 6 hodin
Výroba kovových a sklářských forem. Použití, dostupnost materiálů. Délka: 45 minut	Aplikace teorie a zadán úkol: vyrobit alespoň jednu kovovou formu dle zadaných parametrů. Délka: 5 hodin

Žáci by vždy spolupracovali v rozdělených skupinkách. Výuka bude vedena od pondělí do čtvrtka, s tím, že by jeden pedagogický pracovník vedl předmět strojní obrábění a druhý odborný výcvik. Následně by navazovala vzdělávací akce, soutěž, která bude probíhat jeden den, konkrétně pátek. Bude situována v technických dílnách a měla by přesně stanovený začátek a konec. Soutěž by začínala v pondělí 13. května v 8:15 hodin. Žáci by se dostavili do technických dílen pouze s nabytou dávkou kreativity a chutí pracovat a spolupracovat. Veškeré pomůcky a materiály k výrobě budou v technické dílně plně k dispozici, žáci si nemusí nosit žádné pomůcky z domova.

Účastníci akce budou rozděleni do několika skupinek vždy po třech studentech. Vzhledem k počtu žáků by samozřejmě proběhly menší úpravy počtů žáků ve skupinkách. Každá skupinka by měla své pracovní zázemí s dostatkem pracovního prostoru a vhodnými podmínkami k práci. Dostatkem světla, tepla i klimatických podmínek. V pracovním zázemí by byly žákům poskytnuty podmínky soutěže a následný úkol. Úkol bude detailně popsán a vysvětlen. Taktéž zde budou vysvětlena veškerá kritéria a podmínky samotného úkolu.

V každé skupince bude zprvu zvolen kapitán, který by na konci prezentoval vytvořený předmět a ostatní členové skupiny by pouze přispívali dalšími poznámkami a komentáři. Zodpovědnost budou nést všichni účastníci jednotlivě. Každý by měl svou část na výrobku a snažil by se, aby byl proveden na co nejvyšší úrovni.

Závěrem soutěže bude prezentace výrobků a následné zhodnocení celkové práce a její efektivity mistrem odborného výcviku a ostatních účastníků akce.

ZADÁNÍ ÚKOLU

Žáci musí navrhnout a reálně promyslet sestavení a zhotovení kovové formy. Postupně budou spolupracovat na realizaci a vytváření formy.

Kovová forma musí mít přesné parametry uvedené v pokynech. Tvar, barva a celkové provedení záleží na kreativních schopnostech každé skupiny.

KRITÉRIA KOVOVÉ FORMY

Žáci budou mít za úkol navrhnout a zrealizovat kovovou formu na pečení. Forma musí splňovat rozměr 45 cm. Tvar formy a použití barev by bylo čistě v režii žáků. Hodnotila by se zde kvalita formy, kreativita a efektivita v použití formy.

ČASOVÝ HARMONOGRAM

V 8:15 hod. by proběhlo zahájení akce a krátký motivační přednes mistra odborného výcviku. Poté se žáci důkladně seznámí s technickou dílnou, ve které naleznou veškeré technické pomůcky k práci a písemné pokyny. Prostudování a seznámení se se zadáním úkolu a pokyny by zabralo okolo 30 minut.

Přesně v 9:00 hod. se žáci aktivně pustí do řešení úkolu a zhotovení předmětu. Čas na realizaci předmětu by byl stanoven na dvě a půl hodiny, s tím, že by se přihlíželo na odvedenou práci všech členů skupin. Je zde možnost, že časový limit například nebude stačit, v tom případě by se nastavilo několik dalších minut navíc.

Předpokládané ukončení praktického zhotovení předmětu by bylo v 11:30 hod. S přihlédnutím několika minut nad rámec časového rozmezí, bude práce na výrobku ukončena v 12:00 hod.

Během akce nebude žádná odpočinková pauza pro žáky. Zadání úkolu bude časově velmi náročné a bude potřeba, aby se žáci plně soustředili na práci a efektivně pracovali. V 12:00 hod. mistr odborného výcviku oficiálně práci v technické dílně ukončí a udělí 30 minut obědové pauzy.

V 12:30 hod. by se opět všichni účastníci vzdělávací akce dostavili do technické dílny a následovala by prezentace výrobků a celkové shrnutí akce. Předem stanovený kapitán skupin by zhodnotil práci ve skupině, jak si členové rozvrhli práce, kdo pracoval na které části úkolu, kdo se stavěl zodpovědněji a kdo se snažil co nejvíce odpočívat a práci nebral vážně. Uvedl by, zda během spolupráce nastaly nějaké krizové fáze a pokud ano, jakým způsobem se je povedlo vyřešit.

Po shrnutí mluvčími týmů všichni své výrobky přednesou a sdělí, co konkrétně vytvořili, proč zvolili takový tvar a barvu a jestli je práce odvedená kvalitně. Mistr odborného výcviku důkladně vyslechne své studenty a zhodnotí jejich práci.

Je třeba vyhnout se nadměrné kritice, nejdůležitější je motivovat žáky, tudíž bude kritika podána velmi citlivě a pouze okrajově. Mistr se převážně bude snažit na předmětech shledat nejvíce pozitivních věcí a kreativity.

Celá vzdělávací akce by byla zakončena velmi pozitivně, přívětivě a přátelsky. Každý žák, účastník akce, obdrží diplom za absolvování vzdělávací akce. Tento diplom nebude nést váhu žádného významného ocenění, nebude se vztahovat na zlepšení známek nebo ohodnocení ve výuce. Diplom bude pouze výstupem vzdělávací akce a motivačním prostředkem pro studenty.

HODNOCENÍ UČENÍ

Hodnocení učení by probíhalo v předmětu strojní obrábění formou písemných testů. Byla by prověřována vždy probraná látka z předchozí hodiny. Testy se budou zadávat vždy na začátku nové vyučovací hodiny. Celkem budou testy tři a budou sestaveny na principu bodování a následného udělení známky.

V předmětu odborný výcvik bude také zavedeno hodnocení, a to zadaných úkolů. Opět by zde byla použita forma bodování úkolů dle určitých oblastí, kritérií. Bude hodnoceno provedení předmětu, kvalita práce, přesnost, kreativita a především efektivita a uplatnění předmětu. Zde by nebyl použit princip udělení známek, ale pouze ústní ohodnocení.

CELKOVÉ ZHODNOCENÍ

Zvolený obor obráběč kovů je sám o sobě převážně zaměřený na vzájemnou spolupráci žáků, avšak v navrženém vzdělávacím programu by tato spolupráce byla více prohloubena. V technických oborech, jako je tento, je předpoklad, že spolupráce nastane.

Po aktivní spolupráci s mistrem odborného výcviku a celkovým prodiskutováním a zhodnocením navrženého programu, bylo usouzeno, že je realizovatelný a reálný.

5. ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit návrh vzdělávacího programu na téma *Kooperativní učení v odborném vzdělávání*.

Teoretická část je zaměřena na nejdůležitější témata, která jsou úzce spjata s danou problematikou. Témata jsou vhodně zvolena vzhledem k celkovému tématu bakalářské práce. Další část je praktická, jež je zaměřena na návrh vlastního vzdělávacího programu. Je zde od obecného ke konkrétnímu vysvětleno, co je vzdělávací program, profil absolventa nebo učební plán. Informace jsou čerpány přímo z dokumentů středního odborného učiliště a následnými rozhovory a

spoluprací s mistrem odborného výcviku středního odborného učiliště panem Nadbržezným.

Návrh vzdělávacího programu je zaměřen na střední odbornou školu a odborné učiliště v Kladně – Dubí. Škola se zaměřuje na odborné a technické předměty, v tomto případě, na obor obráběč kovů. Následně je vytvořen návrh vzdělávacího programu pro studenty tohoto oboru. Po několika rozhovorech a spoluprací s mistrem, bylo usouzeno, že program je vhodnější pro vyšší ročník střední odborné školy. Jelikož je střední odborná škola pouze dvouletá, je zřejmé, že zaměření je na druhé ročníky oboru obráběč kovů.

Cílem vzdělávacího programu bylo vytvořit návrh, který bude realizovatelný na dané škole. Nejdůležitější je zaměření na kooperaci a vzájemnou spolupráci, tudíž obsahem vzdělávacího programu je rozdělení žáků do skupinek a následná spolupráce na zadaných úkolech. Úkoly by se týkaly výroby daného předmětu za pomoci kovových i nekovových materiálů. Žáci by aktivně spolupracovali a rozvíjeli své komunikační dovednosti a schopnosti.

Vzdělávací program by byl završen soutěží a měl by mít efektivní dopad na žáky i mistra odborného výcviku, který vše pečlivě sledoval a hodnotil.

Vzhledem k provedené swot analýze školy by takovéto vzdělávací akce a soutěže měly probíhat častěji, jelikož působí velmi příznivě na vytváření pozitivních vztahů mezi žáky i učiteli a mistry. Tuto skutečnost jsme vyvodili společně s mistrem odborného výcviku. Dále také, že zde kooperativní výuka a spolupráce žáků probíhá velmi často. Avšak kooperaci a vzájemnou spolupráci by bylo možné dále rozvíjet a prohlubovat.

Závěrem mi byla poskytnuta zpětná vazba od mistra odborného výcviku, že dle jeho názoru je návrh vzdělávacího programu realizovatelný.

6. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BĚLOHLÁVEK, František. *Jak vést svůj tým*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. ISBN 978-80-247-1975-7

HAYES, Nicky. *Psychologie týmové práce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7178-983-6

KASÍKOVÁ, Hana. *Kooperativní učení a vyučování*. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-80-246-0192-2

KASÍKOVÁ, Hana. *Učíme (se) spolupráci spoluprací*. AISIS, 2005. ISBN 80-239-4668-8

MOHAUPTOVÁ, Eva. *Teambuilding – cesta k efektivní spolupráci*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-641-4

MOJŽÍŠEK, Lubomír. *Vyučovací metody*. Vyd. 3. Praha: SPN, 1988.

PRÁŠILOVÁ, Eva. *Tvorba vzdělávacího programu*. Praha: TRITON, 2006. ISBN 80-7254-712-7

PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2003. ISBN 978-80-262-0403-9

RÝDL, Karel. *Metoda týmového vyučování*. Praha: Agentura STROM, 1996. ISBN 80-901662-9-6

ZNEBEJÁNEK, František. *Mezi konfliktem a kooperací*. Praha: SLON, 2013. ISBN 978-80-7419-154-1

Kolektiv autorů: TRDÁ, J., CZYŽ, H., DANIELOVÁ, A., GEBAUEROVÁ, A., JIRKAL, T., PROCHÁZKA, J., ŠMIRÁK, R. *Kvalita ve vzdělávání – postřehy z praxe*. OSTRAVA: Erudio Patria, 2014. ISBN 978-80-905240-1-9

Internetové zdroje:

Infoabsolvent [online]. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z:

<http://www.infoabsolvent.cz/Obory/KartaOboru/2356H01/Obrabec-kovu?svpFiltr=94402>

Infoabsolvent [online]. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z:

<http://www.infoabsolvent.cz/Obory/Charakteristika/2356H01/Obrabec-kovu>

Infoabsolvent [online]. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z:

<http://www.infoabsolvent.cz/Obory/ProfilAbsolventa/2356H01/Obrabec-kovu>

Infoabsolvent [online]. [cit. 26. 3. 2015]. Dostupné z:

<http://www.infoabsolvent.cz/Obory/UcebniPlan/2356H01/Obrabec-kov>

7. PŘÍLOHY

7.1 Přehled využití týdnů ve školním roce

ČINNOST	1. ROČNÍK	2. ROČNÍK	3. ROČNÍK
Vyučování dle rozpisu	33	33	30
Lyžařský kurz	1		
Sportovní kurz		1	
Závěrečná zkouška			2
Časová rezerva	6	6	8
Celkem týdnů	40	40	40

Pramen: www.sou-dubka.cz

7.2 Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání

Vzdělávací oblasti a obsahové okruhy	Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání	
	Týdenních	celkový
Jazykové vzdělávání		
- český jazyk	3	96
- cizí jazyk	6	192
Společenskovědní vzdělávání	3	96
Přírodovědné vzdělávání	4	128
Matematické vzdělávání	5	160
Estetické vzdělávání	2	64
Vzdělávání pro zdraví	3	96
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	4	128

Ekonomické vzdělávání	2	64
Strojní součásti	8	256
Strojní obrábění	40	1 280
Disponibilní hodiny	16	512
Celkem	96	3 072

Pramen: <http://www.infoabsolvent.cz/Obory/UcebniPlan/2356H01/Obrabec-kovu>

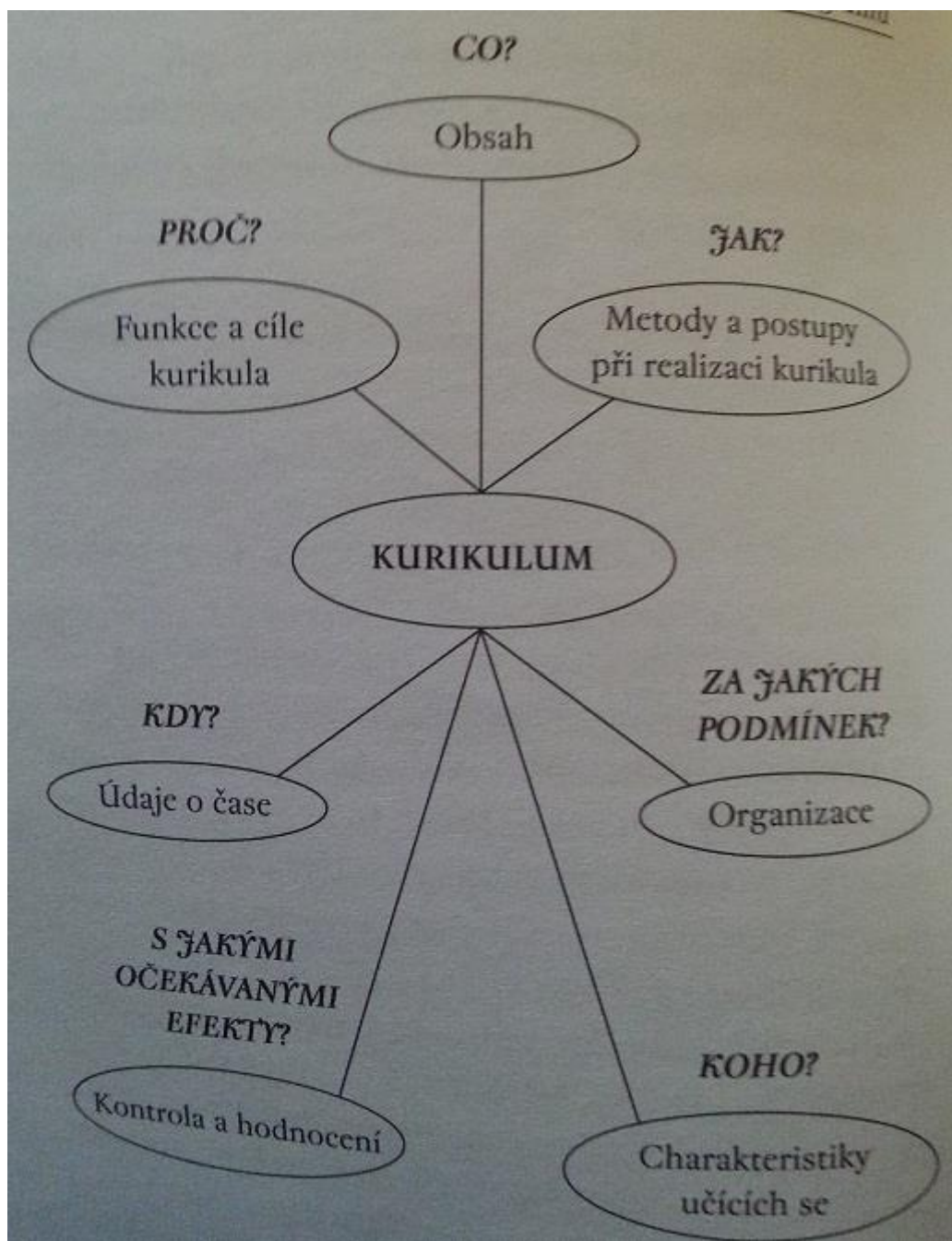
7.3 Dobrý tým dle N. Hayese

DOBŘÍ TÝM:

- má jasné vědomí sebe samého jako skupiny;
- vstupuje do pozitivní interakce s nečleny týmu;
- vytváří pozitivní předpoklady a přesvědčení;
- probíhá v něm jasná komunikace.

Pramen: Nicky Hayes, *Psychologie týmové práce*.

7.4 Kurikulum dle M. Prášilové

Pramen: Michaela Prášilová, Tvorba vzdělávacího programu.